

Resolutie: Een aanpak die voor gemeenten wel werkt voor opvang tot en met integratie

De leden van de VNG bijeen te Utrecht op 28 november 2025 tijdens de Najaars ALV.

(amendabele tekst voor de ALV)

Constaterende dat:

- Er een tekort is aan opvangplaatsen voor asielzoekers
- De procedure voor beoordeling van asielverzoeken te veel tijd in beslag neemt
- Er momenteel sprake is van grote schaarste op de woningmarkt en daardoor de doorstroming van asielzoekers van AZC's naar reguliere huisvesting onvoldoende is
- Het rijk er onvoldoende in slaagt om een oplossing voor deze problemen te vinden
- Het rijk voor gemeenten niet de juiste randvoorwaarden realiseert om hun taken uit te kunnen voeren
- Sturing op instroom en beoordeling van het verblijfsrecht een verantwoordelijkheid van het rijk is
- Het Europese Migratiepact (vanaf juni 2026) beoogt snellere en beter gedifferentieerde asielprocedures;
- De ALV in juni 2024 en november 2024 zich in resoluties heeft uitgesproken dat de negatieve gevolgen van nationaal asielbeleid niet op gemeenten mogen worden afgewenteld, dat volgordeelijkheid in de uitvoering essentieel is, en dat uitvoerbaar instrumentarium voor een evenwichtige verdeling en doorstroom behouden dient te blijven totdat de gehele asielketen aantoonbaar op orde is;
- In het nationale beleid wordt gesproken over aanpassing en intrekking van wetgeving over de verdeling van opvang en woningtoewijzing;
- In de ALV van november 2024 tevens is toegezegd een gezamenlijke discussie te voeren over gemeentelijke solidariteit: hoe gemeenten, in onderlinge en regionale samenwerking, verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de opvang, huisvesting en integratie van asielzoekers en statushouders.

Overwegende dat:

- Gemeenten primair belang hebben bij uitvoerbare en maatschappelijk verantwoorde oplossingen die passen in de wijken, dorpen en steden
- Een doorlopende lijn van vroege participatie, werk en wonen in dezelfde regio de zelfstandigheid, integratie, de gemeentelijke uitvoerbaarheid en het draagvlak in de samenleving versterkt;
- Inzet op passende extra woonruimte verdringing kan voorkomen door het woningaanbod uit te breiden en tevens andere (spoed)doelgroepen te bedienen;
- Koppeling op basis van arbeidsmarktkansen, binding en (medische of sociale) kwetsbaarheid de duurzame inbedding van nieuwkomers bevordert.
- Een voorspelbaar, duurzaam en flexibel opvangsysteem gemeentebestuurders en -medewerkers beter in staat stelt hun wettelijke taken uit te voeren en om fatsoenlijk te voldoen aan verdragen en afspraken over de opvang van vluchtelingen
- De voorgenomen forse bezuinigingen op COA en IND de huidige problemen verder zullen verergeren
- De Spreidingswet nodig blijft om de forse opdracht aan gemeenten eerlijk te verdelen.

Spreekt uit dat het VNG bestuur zich de komende tijd inzet voor:

A. Vanaf dag één meedoen

- Snelle kansinschatting en versnelde procedure bij binnenkomst, specifiek bij kansarme aanvragen, conform het EU-Migratiepact.
- Vroege participatie, zo snel mogelijk werken, de taal leren en integreren als uitgangspunt.
- Plaatsing op basis van arbeidsmarktkansen, binding en kwetsbaarheid.
- Structurele gemeentelijke rol in arbeidstoeleiding in samenwerking binnen de regionale werkcentra, wettelijk geborgd en passend gefinancierd.
- Om werken meer te laten lonen, wordt in samenhang met de huidige eigenbijdrageregeling een spaarvoorziening ingericht voor een goede start in Nederland of voor terugkeer.

B. Extra woonruimte als sleutel voor alle doelgroepen waaronder statushouders

- Inzet van opstartwoningen als flexibele schakel tussen opvang en reguliere huisvesting, investeringen gefinancierd uit middelen voor dure asiel(nood)opvang en inzetbaar voor meerdere doelgroepen.

C. Randvoorwaarden en maatwerk

- De Spreidingswet in ieder geval van kracht blijft tot de keten aantoonbaar op orde is.
- Een effectieve en snelle werkwijze om overlast te voorkomen en waar nodig daadkrachtig aan te pakken.
- Gemeenten behouden beleidsruimte voor lokale prioritering binnen het woonbeleid.
- Rijk zorgt voor toereikende middelen en aandacht voor de uitvoering bij gemeenten.
- De forse bezuinigingen op COA en IND worden ongedaan gemaakt. Ook hier geldt dat de keten aantoonbaar op orde moet zijn en alternatieven wettelijk moeten zijn geborgd voordat sprake kan zijn van bezuinigingen.

Toelichting (niet-amendabel)

Deze resolutie sluit aan bij de eerder aangenomen resoluties van de ALV's van 26 juni en 15 november 2024 (waaronder behoud van de spreidingswet in ieder geval zolang de asielketen nog niet op orde is) en voegt daaraan een concreet handelingsperspectief toe op basis van het plan *“Van wachtstand naar werkstand: een alternatief plan voor opvang en integratie”* (zie bijlage). De resolutie verwoordt de hoofdlijnen van dit plan, erkent de uiteenlopende politieke afwegingen tussen gemeenten en benadrukt het belang van een sluitende en uitlegbare keten waarin nieuwkomers vanaf dag één kunnen bijdragen of, bij terugkeer, daarop worden voorbereid. Om werken meer te laten lonen, wordt, in samenhang met de huidige eigenbijdrageregeling, een spaarvoorziening ingericht die kan worden benut voor vrijwillige terugkeer of een nieuwe start in Nederland. Tevens wordt binnen de gemeentelijke context gezocht naar manieren om op verantwoorde wijze extra woonruimte toe te voegen voor alle doelgroepen, waaronder statushouders. Dit betekent ook dat er mogelijkheden moeten zijn om projecten te realiseren in relatie tot de problematiek van netcongestie en stikstof. Tot slot werkt de resolutie de eerder gedane toezegging uit (ALV 15 november 2024) om de onderlinge solidariteit en regionale samenwerking tussen gemeenten verder te versterken, als fundament voor een menswaardige, uitvoerbare en toekomstbestendige aanpak.